

บทที่ 12

การบริหารความเสี่ยงและการประกันภัย (Risk Management and Insurance)

การป้องกันความเสี่ยงต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น เช่นครอบครัวต้องประสบกับการที่บ้านเรือนถูกไฟไหม้หรือถูกภัยทางธรรมชาติ หรือเสี่ยงต่อความเดือดร้อนในทางการเงิน เมื่อผู้ที่เป็นหัวหน้าครอบครัวต้องเจ็บป่วยหรือถึงแก่ความตาย ความเสี่ยงเหล่านี้ต้องเผชิญไม่ว่าจะเป็นบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ครอบครัวและตลอดทั้งธุรกิจ การที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงเป็นอันตรายอย่างหนึ่งในการประกอบธุรกิจ ปัญหาที่ยุ่ยากประการหนึ่งของธุรกิจคือการตัดสินใจว่าธุรกิจจะเผชิญกับความเสี่ยงในสิ่งใดบ้าง และหาวิธีการที่ดีที่สุดเพื่อป้องกันความเสี่ยงเหล่านี้ที่จะเกิดขึ้น ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงจึงมีความสำคัญต่อผู้เป็นเจ้าของธุรกิจและผู้บริหาร

การบริหารความเสี่ยงรวมถึงการจัดการภัยอันตรายต่าง ๆ ที่ทั้งกิจการธุรกิจและบุคคลต่าง ๆ จะต้องเผชิญ ความเสี่ยงเหล่านี้อาจนำเอามาประกันได้ ถ้าเอามาประกันไม่ได้ผู้บริหารความเสี่ยงก็จะต้องหาวิธีป้องกันและพยายามลดผลสะท้อนที่อาจเกิดความเสียหายขึ้นแก่กิจการให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ ในลักษณะกว้าง ๆ ทั่วไปแล้วการบริหารความเสี่ยงรวมอยู่ในหน้าที่ทั้งหมดของฝ่ายบริหาร

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงการประกันภัยในรูปแบบต่าง ๆ กันซึ่งสามารถใช้ในการโอนภาระความเสี่ยงจากธุรกิจหรือบุคคลต่าง ๆ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการกระจายความเสี่ยงในทางธุรกิจ

ลักษณะของความเสี่ยง (Nature of Risk)

ความเสี่ยง (risk) คือความไม่แน่นอนที่ทำให้เกิดความเสียหายขึ้น เกิดขึ้นเนื่องจากเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์หรือไม่น่าพอใจ ทรัพย์สินมักจะมี ความเสียหายเกิดขึ้นเนื่องมาจากไฟไหม้ น้ำท่วม พายุ แผ่นดินไหว นอกจากนี้ อาจเกิดจากโจรผู้ร้าย ความไม่ซื่อสัตย์ ความ

สะพาน เลื่อนล้อ และลูกจ้างหรือลูกค้าเกิดบาดเจ็บ ความเสี่ยงยังรวมถึงสิ่งที่อาจเกิดขึ้นจากการสูญเสียชีวิต ความเจ็บป่วย หรือไม่มีความสามารถทางร่างกาย

คำจำกัดความของคำว่า ความเสี่ยงที่ชัดเจนและสามารถเอามาใช้แทนกันได้คือ ความไม่แน่นอน ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินมีความไม่แน่นอนว่าตนจะต้องสูญเสียเงินทองอันเนื่องจากเหตุการณ์ตามที่กล่าวข้างต้นหรือไม่ ความไม่แน่นอนเกิดขึ้นเพราะไม่สามารถรู้ได้ล่วงหน้าว่าความเสียหายจะเกิดขึ้นหรือไม่

ประเภทของความเสี่ยง (Types of Risk) ความเสี่ยงสามารถแบ่งออกเป็นประเภทกว้าง ๆ ได้ 2 ประเภทคือ ความเสี่ยงจากการเก็งกำไรและความเสี่ยงที่แท้จริง

1. ความเสี่ยงในการเก็งกำไร (Speculative Risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่มีผลมาจากการที่อาจจะเกิดกำไรหรือขาดทุนขึ้นได้ การพนันแข่งม้าเป็นตัวอย่างของความเสี่ยงในการเก็งกำไร เพราะว่าเป็นการพนันที่อาจได้กำไรหรือขาดทุน การดำเนินกิจการธุรกิจก็คือการเก็งกำไร ผู้เป็นเจ้าของกิจการอาจต้องสูญเสียเงินลงทุนอันเนื่องจากคู่แข่ง สิ่งประดิษฐ์ที่ใหม่กว่าหรือการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ หรือผู้เป็นเจ้าของกิจการอาจได้รับกำไร ผู้ที่ซื้อสินค้าอาจขายต่อในราคาที่มีกำไรหรือขาดทุนขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม ความเสี่ยงในการเก็งกำไรบางอย่างอาจมีวิธีการป้องกันซึ่งเป็นเรื่องที่จะได้กล่าวถึงต่อไปในบทนี้

2. ความเสี่ยงที่แท้จริง (Pure Risk) คือความเสี่ยงที่มีโอกาสขาดทุนอย่างเดียวเป็นความไม่แน่นอนว่าความสูญเสียจะเกิดขึ้นหรือไม่ ตัวอย่างของความเสี่ยงที่แท้จริงคือการสูญเสียทรัพย์สิน ไฟไหม้ น้ำท่วม พายุ ขาดความสามารถในการทำงาน หรือต้องประสบกับอุบัติเหตุ ถ้าหากไม่มีความสูญเสียเกิดขึ้นก็จะไม่มีการขาดทุนเกิดขึ้น ความเสี่ยงที่แท้จริงนี้สามารถนำมาประกันได้ในขณะที่ความเสี่ยงในการเก็งกำไรไม่สามารถเอามาประกันได้ ตามในรูป 12-1 แสดงถึงความเสี่ยงที่แท้จริงประเภทต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงกับบุคคลแต่ละคนและต่อกิจการธุรกิจ

**ประเภทของ
ความเสี่ยง**

ธุรกิจ		ส่วนบุคคล	
ทรัพย์สิน ของส่วนตัวและของกิจการ	รายได้ นายจ้าง-ลูกจ้าง	ทรัพย์สิน ของส่วนตัว-ของกิจการ	รายได้ของ บุคคลแต่ละคน
ขโมย อัคคีภัย หนี้สูญ จราจร ภัยสงคราม ความไม่ซื่อสัตย์ของ ลูกค้า	ชีวิตของผู้บริหาร ระดับสำคัญ การขาดความ ความสามารถ หนี้สิน สไตรค์ ตลาต การชกกันทาง ธุรกิจ	น้ำท่วม อัคคีภัย ขโมย ภัย การปะทะกัน ความล้มเหลวของธนาคาร ความล้มเหลวของ ธุรกิจ	ความตาย การว่างงาน เกษียณอายุการทำงาน หนี้สิน ความล้มเหลวในการเก็บเกี่ยว พืชผล ความล้มเหลวทางธุรกิจ

รูป 12-1 ความเสี่ยงที่แท้จริงซึ่งสามารถนำมาประกันได้

หลักการประกันภัย (Principles of Insurance)

การประกันภัย (Insurance) คือการจัดเตรียมทางการเงินซึ่งเป็นการกระจายต้นทุน หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดจากความเสียหายที่คาดไม่ถึง ความเสียหายในเฉพาะเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเป็นสิ่งที่คาดไม่ได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด เมื่อมารวมกันเป็นกลุ่มเช่นกลุ่มของบุคคล หรือของทรัพย์สินแล้ว ความเสียหายสามารถพยากรณ์ได้ล่วงหน้าถูกต้องมากยิ่งขึ้น การประกันภัยเป็นการกระจายความเสี่ยงภัยโดยเป็นการร่วมมือกันในระหว่างมวลสมาชิก เพื่อลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากภัยพิบัติ เช่น ความตาย อุบัติเหตุ อัคคีภัย เป็นต้น เมื่อบุคคลต่าง ๆ (หรือธุรกิจ) ต้องเผชิญกับภัยพิบัติ ความเสียหายทั้งสิ้นรวมกันสามารถพยากรณ์ได้ล่วงหน้าและกระจายความเสียหายนี้ไปในหมู่สมาชิกทั้งสิ้น ทุก ๆ คนในกลุ่มจะจ่ายเงินจำนวนน้อยที่เรียกว่าค่าเบี้ยประกัน)

(premium) เงินที่เก็บรวบรวมนี้จะนำมาจ่ายให้แก่ผู้ที่ประสบกับความเสียหาย ดังนั้นการประกันภัยก็คือการผันแปรความเสี่ยงภัยออกมาเป็นต้นทุน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการเก็บรวบรวมเงินทุนในรูปของค่าเบี้ยประกันเพื่อเตรียมไว้สำหรับจ่ายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหาย

มองจากทัศนะในทางกฎหมาย การประกันภัยจะเป็นการปฏิบัติตามสัญญา (contract) สัญญาคือข้อตกลงที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรโดยที่บุคคลฝ่ายหนึ่งตกลงจะจ่ายเงินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้น สัญญาการประกันภัยหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ากรมธรรม์ประกันภัย (insurance policy) ในกรมธรรม์จะเป็นข้อตกลงว่าระหว่างผู้รับประกันและผู้เอาประกันบุคคลฝ่ายที่ตกลงจะจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้ในกรณีที่เกิดความเสียหายขึ้นเรียกว่าผู้รับประกัน และบุคคลฝ่ายที่ได้รับค่าสินไหมทดแทนเรียกว่าผู้เอาประกัน ตามข้อสัญญานี้ผู้เอาประกันตกลงจะจ่ายเงินให้แก่ผู้รับประกันตามที่ระบุไว้ในสัญญาซึ่งเรียกว่าค่าเบี้ยประกัน (premium) ดังนั้นตามสัญญากรมธรรม์คือวิธีโอนความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายขึ้นไปให้แก่ผู้รับประกัน และค่าใช้จ่ายในความเสียหายนี้จะมาแบ่งกระจายให้แก่คนอื่นในกลุ่ม

ส่วนได้เสียในการประกัน (Insurable Interest) หลักการขั้นพื้นฐานในสัญญาการประกันภัยคือหลักส่วนได้เสียที่เอาประกันได้ซึ่งหมายความว่าผู้ถือกรมธรรม์จะต้องแสดงถึงความเสียหายทางการเงินที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ตัวเขาเอง เพื่อที่ผู้รับประกันจะได้เก็บเงินค่าเบี้ยประกันตามในสัญญาการประกันภัยได้ ถ้าไม่มีการใช้หลักนี้แล้วคนเราก็จะทำการประกันชีวิตของบุคคลอื่นไว้ และต่อจากนั้นก็ทำร้ายบุคคลผู้นั้นเสียเพื่อหวังเงินสินไหมทดแทนหรือเงินเอาประกัน ผลประโยชน์ที่เอาประกันได้นี้ จะต้องคำนึงถึงอยู่เสมอไปเมื่อบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดทำการประกันคุ้มครองตนเองและบุคคลอื่น ๆ ภายในครอบครัว หรือหุ้นส่วนทางธุรกิจเนื่องจากความตายของบุคคลเหล่านี้อาจทำให้เกิดความเดือดร้อนขึ้นแก่ผู้เอาประกัน เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการค่าประกัน เช่น ผู้รับจ้างจะมีผลประโยชน์ที่เอาประกันได้ในทรัพย์สินซึ่งนำเอามาจ้างองกิจการธุรกิจมีส่วนได้เสียที่เอาประกันได้ในผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้จากการลงทุนในทรัพย์สิน เพราะฉะนั้นผู้เป็นเจ้าของกิจการสามารถประกันทรัพย์สินที่กิจการเป็นเจ้าของอยู่

ความเสี่ยงที่เอาประกันได้ (Insurable Risk) หลักการขั้นพื้นฐานประการที่สองของการประกันภัยคือ หลักการประกันความเสี่ยง หมายถึงว่าความเสี่ยงสามารถเอามาประกันได้ ถ้ามองจากทัศนะของผู้รับประกัน ความเสี่ยงที่ประกันนี้จะต้องเป็นดังนี้

1. ความเสียหายควรเกิดจากอุบัติเหตุที่แท้จริงและโดยไม่ได้มีความตั้งใจ ถ้าความเสียหายไม่ได้เกิดจากอุบัติเหตุแล้ว ก็จะทำให้ไม่มีความไม่แน่นอนรวมอยู่ด้วยและการประกันภัยก็จะไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด เนื่องจากการประกันภัยใช้เพื่อลดความเสี่ยง

2. ลักษณะของความเสียหายนั้นจะต้องสามารถตัดสินและวัดได้ ความเสียหายต้องสามารถคำนวณและพยากรณ์ได้ เช่นโดยการใช้ตาราง mortality ในกรณีของการประกันชีวิต

3. ความเสียหายไม่ควรเป็นไปในลักษณะที่เกิดจากความเสียหายอย่างใหญ่หลวง เช่น เกิดจากระเบิดนิวเคลียร์ เพราะเป็นความเสียหายที่ไม่สามารถพยากรณ์ได้

4. ความเสี่ยงจะต้องสามารถกระจายไปในมวลสมาชิกที่มีจำนวนมากพอ เช่นในการคำนวณความเสียหายที่เกิดจากอัคคีภัยเพื่อนำมาใช้เป็นอัตราประมาณความเสียหายควรจะแยกอาคารที่ใช้สำหรับการค้าออกเป็นกลุ่มหนึ่งต่างหากจากที่อยู่อาศัยส่วนตัว เพราะความเสียหายที่จะเกิดจากตึกอาคารสำหรับการค้ามีความแตกต่างจากบ้านพักอาศัย

กฎว่าด้วยจำนวนมาก (Law of Large Numbers) มีคำกล่าวไว้ว่า บริษัทประกันภัยมีความสามารถอย่างไรที่จะจ่ายทดแทนความเสียหายให้เป็นเงิน 100,000 บาท โดยได้รับเงินค่าเบี้ยประกันปีละ 1,000 บาท จากผู้เอาประกัน คำตอบก็คือบริษัทประกันภัยใช้กฎว่าด้วยจำนวนมากหรือกฎเฉลี่ยนั่นเอง โดยการนำกฎดังกล่าวนี้สามารถคำนวณออกมาได้จากความเสี่ยงที่เอามาประกันและมีลักษณะคล้ายกันที่มีจำนวนหลายรายนั้น จะเมื่ออยู่จำนวนหนึ่งที่เกิดความเสียหายขึ้นตัวอย่างเช่น ถ้าศึกษาความเสียหายที่เกิดจากอัคคีภัยของตึกอาคารที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันจำนวน 25 หลังในระหว่าง 3 ปี จะทราบได้ว่ามีอยู่ที่หลังที่เกิดอัคคีภัยขึ้น ดังนั้นจึงสามารถพยากรณ์ได้อย่างถูกต้องว่าตึกอาคารเหล่านี้จะถูกทำลายโดยอัคคีภัยในระหว่างปีนั้นไปก็หลังปัจจุบันสำคัญคือใช้กฎที่ว่าด้วยจำนวนมาก

เพราะฉะนั้นกฎที่ว่าด้วยจำนวนมากนี้จึงสามารถกล่าวได้ดังนี้ ถ้ายังมีจำนวนมากมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำให้ผลลัพธ์ที่จะออกได้มีความใกล้เคียงความจริงมากยิ่งขึ้นเท่านั้น กฎดังกล่าวนี้ไว้หลักความน่าจะเป็นโดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมา ด้วยเหตุนี้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้ช่วยทราบถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมด ความเสียหายนี้จะนำมาแบ่งเฉลี่ยกันให้แก่ผู้เอาประกันแต่ละรายในงวดถัดไปโดยใช้วิธีการคำนวณ การคำนวณตามตารางอัตรา mortality ที่บริษัทประกันชีวิตใช้ก็ใช้หลักการนี้เช่นเดียวกัน ในลักษณะเดียวกันบริษัทประกันอัคคีภัยก็นำเอาหลักการที่ว่าด้วยจำนวนมากเพื่อพยากรณ์ความเสียหายที่เกิดจากอัคคีภัย

กฎว่าด้วย Indemnity กฎว่าด้วย Indemnity กล่าวไว้ว่า บุคคลไม่สามารถเรียกร้องเงินค่าเสียหายมากกว่าค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ดังนั้นคนเราอาจประกันทรัพย์สินในจำนวนที่สูงกว่ามูลค่าแท้จริงในทรัพย์สินของตน แต่ไม่สามารถเรียกร้องเงินค่าเสียหายมากกว่าความเสียหายจริงที่เกิดขึ้น ผู้เอาประกันไม่มีโอกาสที่จะมีกำไรเกิดขึ้นจากความเสียหายที่แท้จริง จะมี

ก็แต่ขาดทุนเท่านั้น ตามกฎหมายทั่วไปสัญญาการประกันในทรัพย์สินและหนี้สินขึ้นอยู่กับหลักว่าด้วย Indemnity สัญญาการประกันชีวิตและการประกันสุขภาพส่วนใหญ่จะไม่ถือหลักคนละอย่างกับหลักว่าด้วย Indemnity contract

โครงการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Program)

การบริหารความเสี่ยงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันความเสียหายซึ่งเป็นผลมาจากความเสียหายทางการเงิน การประกันภัยเป็นวิธีที่ใช้กันมากที่สุดและจะได้กล่าวถึงโดยละเอียดในภายหลัง อย่างไรก็ตามการประกันภัยเป็นเพียงวิธีการหนึ่งเท่านั้นที่ใช้เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ความสำเร็จในธุรกิจจำเป็นต้องพิจารณาถึงความเสียหายในทรัพย์สินและหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นและมีการวางแผนเพื่อป้องกัน การวางแผนเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นนี้เรียกว่าการบริหารความเสี่ยง โครงการบริหารความเสี่ยงที่ดีมีดังนี้

1. ระบุความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น
2. วางแผนในการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น
3. โครงการบริหารความเสี่ยงจะต้องมีการปรับปรุงอยู่อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เป็นไปตามเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ระบุความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น เกี่ยวกับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ประการแรกที่สุดที่ต้องทำคือระบุความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นออกมา การบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในทางธุรกิจประกอบด้วย 4 ประเภทที่สำคัญคือ

1. ความเสียหายโดยตรงต่อทรัพย์สิน
2. ความเสียหายทางอ้อมต่อรายได้
3. ความเสียหายตามที่ต้องรับผิดชอบ
4. ความสูญเสียบุคลากรที่มีความสำคัญ

1. ความเสียหายโดยตรงต่อทรัพย์สิน (Direct Loss to Property) ทรัพย์สินสมบัติส่วนมากอาจเป็นไปได้ที่จะเกิดความเสียหายขึ้น ปัญหาคือความเสียหายจะมีเป็นจำนวนมากเท่าใด ค่าใช้จ่ายในการเปลี่ยนของใหม่มักจะมีมากกว่าต้นทุนเดิม ผู้บริหารความเสี่ยงจึงต้องเผื่อไว้ด้วยสำหรับค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าของเดิม

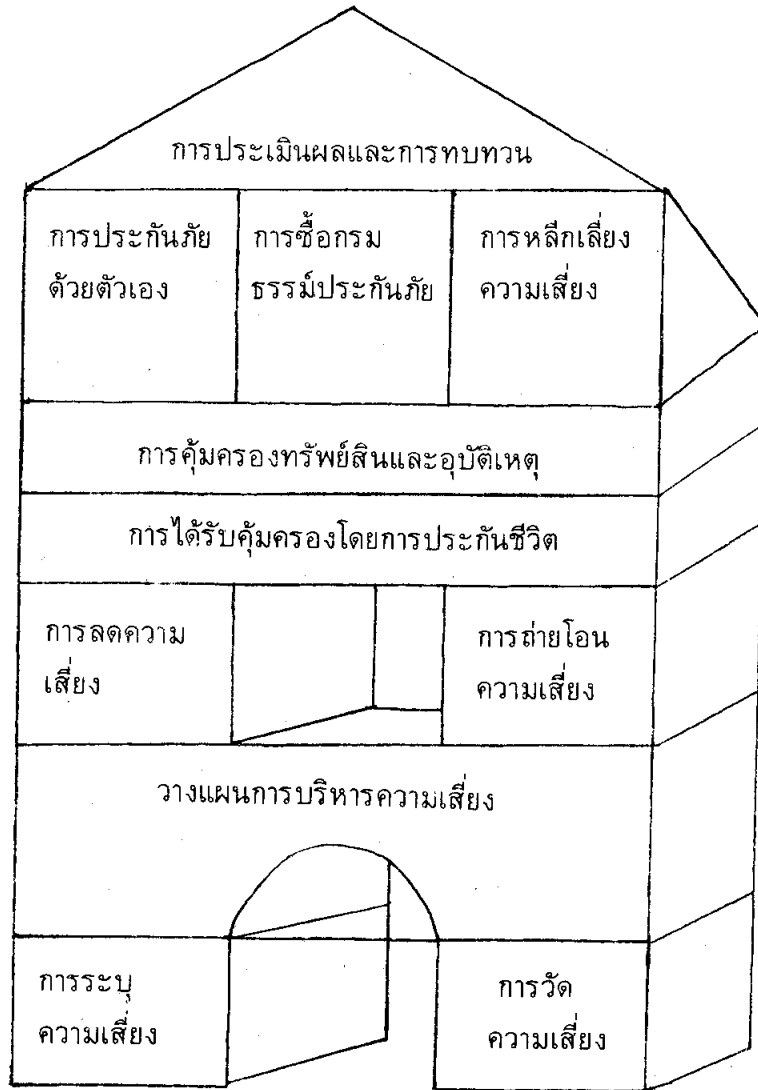
2. ความเสียหายทางอ้อมต่อรายได้ (Indirect Losses to Property) ความเสียหายทุกครั้งที่เกิดขึ้นโดยตรงต่อทรัพย์สินเป็นสาเหตุทำให้เกิดความเสียหายทางอ้อมต่อรายได้ ถ้าทรัพย์สินได้รับ ความเสียหายในขนาดที่ทำให้การผลิตไม่สามารถดำเนินไปได้โดยราบรื่น ก็จะทำให้ไม่มีรายได้จากทรัพย์สินนั้นในขณะที่ต้องมีการซ่อมแซมหรือดำเนินการเปลี่ยนเป็นของใหม่ ผู้บริหารความเสี่ยงต้องกะประมาณว่าจะต้องสูญเสียรายได้เป็นจำนวนมากเท่าใดเนื่องจากไม่สามารถดำเนินการผลิตได้โดยสะดวกเนื่องจากเครื่องมืออุปกรณ์การผลิตเกิดความเสียหาย

3. ความเสียหายที่จะต้องรับผิดชอบ (Liability Loss) กิจกรรมค้าต้องมีการป้องกันการเรียกร้องความเสียหายเมื่อถูกฟ้องร้องตามกฎหมาย การประกันความเสียหายที่จะต้องขอใช้บุคคลอื่น (liability insurance) การประกันแบบนี้เป็นการคุ้มครองกิจการธุรกิจ ถ้าปรากฏว่าทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น เช่นการประกันความเสียหาย เนื่องจากผลผลิต (product liability insurance) ถ้าผู้บริโภคได้รับความเสียหายจากผลผลิต ผู้บริโภคอาจฟ้องร้องตามกฎหมายเอาได้จากผู้ผลิต ดังนั้นการประกันแบบนี้จึงจำเป็นสำหรับผู้ผลิต อย่างไรก็ตามถ้าการประกันแบบนี้มีความเสี่ยงสูง ผู้รับประกันอาจให้ความคุ้มครองน้อยลง ดังนั้นจึงทำให้ผู้ผลิตไม่สามารถลดความเสี่ยงลงได้มาก นอกจากนี้แล้วผู้รับประกันอาจให้ความคุ้มครองเฉพาะในปีปัจจุบันเท่านั้น ซึ่งเป็นการเพิ่มความเสี่ยงแก่บริษัทมากยิ่งขึ้น ผลสุดท้ายผู้ผลิตต้องประสบกับปัญหาเรื่องความรับผิดชอบในผลผลิต

4. ความสูญเสียบุคลากรที่มีความสำคัญ (Loss of Key Personnel) ลูกจ้างบางคนมีความสำคัญต่อการดำเนินกิจการของบริษัท ถ้าบริษัทต้องขาดลูกจ้างพวกนี้ไป ทำให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่บริษัท ส่วนหนึ่งของการระบุมูลค่าความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นนี้คือการกะประมาณถึงการได้มา และค่าใช้จ่ายในการจัดหาคนใหม่ที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการมาทำหน้าที่แทน การประกันชีวิตลูกจ้างที่มีความสำคัญต่อบริษัทช่วยทำให้สามารถป้องกันความเสียหาย ถ้าลูกจ้างผู้นั้นถึงแก่กรรมการฝึกอบรมคนงานอื่นที่มีคุณสมบัติพอและสามารถมาทำหน้าที่แทนได้ช่วยลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้อีกประการหนึ่ง

วางแผนเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ผู้บริหารความเสี่ยงจะมีการวางแผนเพื่อป้องกันความเสียหายก่อนที่ความเสียหายนั้นจะเกิดขึ้น ตามรูป 12-2 แสดงถึงวิธีการป้องกันสามารถทำได้ 4 ประการด้วยกันคือ

1. การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง
2. การถ่ายโอนความเสี่ยง
3. การยอมรับความเสี่ยงด้วยตนเอง
4. การลดความเสียหาย

รูป 12-2 โครงการบริหารความเสี่ยง

1. การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) วิธีการที่ได้ผลในการบริหารความเสี่ยงทางธุรกิจจะต้องมีวิธีการปฏิบัติทางเทคนิคบางประการทางการบริหารที่ดี ตัวอย่างเช่น การยอมรับความล้มเหลวของผลิตภัณฑ์ก่อนที่จะมีความเสียหายเกิดขึ้น บริษัทส่วนใหญ่จะมีแผนกวิจัยเพื่อศึกษาถึงแนวโน้มทางเศรษฐกิจ ถือเป็นงานหน้าที่ของผู้บริหารความเสี่ยงที่จะพิจารณาว่าวิธีการปฏิบัติในทางการบริหารเป็นไปอย่างถูกต้องเพื่อช่วยในการลดความเสี่ยง

วิธีหนึ่งในการที่จะหลีกเลี่ยงคือไม่ควรที่จะเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ทันทีทันใด โดยที่ไม่มีการทดสอบผลิตภัณฑ์ใหม่นั้นอย่างเพียงพอ การตัดสินใจควรที่จะรอไว้ก่อนจนกว่าจะทราบปัจจัยต่าง ๆ ที่เรายังไม่รู้ วิธีอีกวิธีหนึ่งคือการกำหนดสถานที่ตั้งโรงงานใหม่ในชุมชนที่มีความมั่นคงและเป็นที่ยอมรับกันดีมากกว่าที่จะไปตั้งในทำเลที่ตั้งซึ่งไม่เป็นที่รู้จักกัน

ประเภทต่าง ๆ ของความเสี่ยงในปัจจุบันนี้ การควบคุมความเสียหายเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องถือเป็นหลักในการปฏิบัติ นอกเหนือจากสุขภาพและความปลอดภัยในการประกอบอาชีพมีส่วนที่สำคัญ ที่ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการบริหารความเสี่ยง

โครงการควบคุมความเสี่ยงที่ประสบความสำเร็จนั้นจะประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ มากมาย รายละเอียดแต่ละอย่างโดยตัวของมันเองอาจจะไม่重要的事情 วาล์วควบคุมการเปิดปิดของท่อน้ำได้เปิดทิ้งไว้หรือไม่ แสงสว่างเตือนที่รถยกในขณะที่มีการดำเนินงานหรือไม่ ลูกจ้างคนใหม่ได้เข้าฟังการตรวจสอบหรือไม่ ได้มีการติดตั้งสาย guardrail รอบสายพานลำเลียงหรือไม่

ถ้ารายละเอียดดังกล่าวนี้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อบุคคลในองค์กร โครงการจะต้องเริ่มต้นจากฝ่ายบริหารระดับสูง อย่างไรก็ตามส่วนประกอบที่จำเป็นในการที่จะทำให้การควบคุมความเสียหายประสบความสำเร็จคือการดำเนินการของฝ่ายบริหาร

โครงการควบคุมความเสียหายส่วนใหญ่จะเริ่มต้นด้วยการทบทวนการดำเนินงานและการระบุภัยที่เกิดขึ้นจริงและที่อาจจะเกิดขึ้น ต่อจากนั้นก็มีการกำหนดเป้าหมายและข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากความเสียหายทั้งสิ้นที่เกิดขึ้นและผลลัพธ์ที่ได้จะนำมาเปรียบเทียบกับประสบการณ์ในครั้งแรก โครงการความปลอดภัยส่วนจะมีวิธีการดำเนินงานตามที่ได้กล่าวมานี้

2. การโอนความเสี่ยง (Risk transfer) การโอนความเสี่ยงสามารถทำให้เสร็จบริบูรณ์ได้ส่วนใหญ่ด้วยการประกันภัย การประกันภัยเป็นการโอนความเสี่ยงไปให้แก่บุคคลอื่นซึ่งได้แก่บริษัทประกันภัย ผู้บริโภครู้เช่นเดียวกับธุรกิจโอนความเสี่ยงไปให้แก่บุคคลอื่น

Hedging คือวิธีการบริหารความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในราคากิจการ
ธุรกิจอาจป้องกัน

1. การลงทุนในสินค้าคงเหลือลดน้อยลง
2. วัตถุดิบมีราคาสูงขึ้น
3. ราคาของสินค้าสำเร็จรูปลดต่ำลง

Hedging คือวิธีการคงไว้ซึ่งกำไรจากภัยที่เกิดขึ้นเนื่องจากความเสี่ยงในราคา
เป็นกลไกบางอย่างหนึ่งที่สามารถลดความเสี่ยงในการเปลี่ยนแปลงของราคาให้อยู่ในระดับต่ำสุด
และตลาดในอนาคตการซื้อขายทางการค้าจะมีการทำสัญญาอันเป็นมาตรฐานกันขึ้นสัญญาเหล่านี้
ระบุถึงสินค้าที่ทำการซื้อขายกัน ปริมาณ คุณภาพ สถานที่ส่งมอบ และเวลาตัวผันแปรเพียงสิ่ง
เดียวคือ ราคา ตลาดในอนาคตโดยตัวของมันเองไม่ได้ซื้อหรือขายสินค้า เป็นเพียงจัดหาสถานที่
พบปะกันของผู้ซื้อและผู้ขาย และกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับการซื้อขาย

อาจมีคำถามว่า Hedging สามารถทำงานได้อย่างไร Hedging ช่วยจัดให้มีการประกัน
ในราคาสินค้า การประกันภัยถือหลักการแบ่งกระจายความเสี่ยงในระหว่างมวลสมาชิกที่ต้อง
ประสบกับภัยที่คล้ายคลึงกัน แต่ Hedging ถือหลักการเปลี่ยนความเสี่ยง ความเสี่ยงจากการ
เปลี่ยนแปลงในราคาจะเปลี่ยนไปให้แก่ผู้อื่น ทั้งนี้โดยการซื้อหรือขายสัญญาล่วงหน้า

พิจารณาตัวอย่างข้างล่างนี้เป็นวิธีการป้องกันความเสียหายจากการที่วัตถุดิบมีราคา
เพิ่มสูงขึ้น

สมมุติว่า นาย ก. เป็นเจ้าของโรงงานแป้งสาลีและรับคำสั่งซื้อจากโรงงานผลิตขนมปัง
ซึ่งอยู่ในสถานที่อีกแห่งหนึ่งเป็นจำนวนหลายตัน โดยจะจัดส่งไปให้ภายในระยะเวลา 2 เดือน
โดยให้เริ่มต้นในอีก 4 เดือนข้างหน้า โรงงานทำแป้งสาลีจะต้องกำหนดราคาแป้งสาลีที่แน่นอน
ตายตัวโรงงานทำแป้งสาลีจำเป็นต้องใช้ข้าวสาลีเป็นจำนวนมากเพื่อมาเข้ากระบวนการเปลี่ยนสภาพ
เป็นแป้งสาลีเพื่อให้ได้ปริมาณเพียงพอตามคำสั่งซื้อที่ได้มานี้ แต่โรงงานยังไม่สามารถที่จะซื้อ
หรือจัดหาข้าวสาลีตามที่ต้องการได้ทั้งหมด เนื่องจากมีสถานที่จำกัดสำหรับเก็บข้าวสาลีเป็น
จำนวนที่ละมาก ๆ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทยอยซื้อข้าวสาลีเป็นงวด ๆ สำหรับมาใช้ในการผลิต
แป้งสาลีเพื่อให้ครบตามจำนวนที่โรงงานทำขนมปังต้องการ

โดยที่โรงงานผลิตแป้งสาลีทราบดีว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะพยากรณ์ราคาของข้าวสาลีได้
อย่างถูกต้องในอีก 4 เดือนข้างหน้า แต่โรงงานต้องการที่จะกำหนดราคาแป้งสาลีเป็นราคาแน่

นอน ซึ่งเป็นราคาที่คิดกับโรงงานทำขนมปัง โดยการใช้ Hedging โรงงานผลิตแป้งสาลีสามารถลดความเสี่ยงลงได้เพื่อว่าจะได้สามารถได้รับกำไรปกติจากการขายแป้งสาลีให้แก่โรงงานทำขนมปัง

ถ้าหากราคาข้าวสาลีมีราคาสูงขึ้นเป็นถึงละ 10 บาท ในระหว่าง 4 เดือนข้างหน้า และโรงงานผลิตแป้งสาลีมีความจำเป็นต้องใช้ข้าวสาลี 10,000 กระสอบก็จะขาดทุนเป็นเงินทั้งสิ้น 100,000 บาท แต่ถ้าหากใช้ Hedging โดยการบอก Commodities broker ช่วยจัดการซื้อข้าวสาลีให้ 10,000 กระสอบโดยทำสัญญากันล่วงหน้า ซึ่งในขณะนั้นมีราคากระสอบละ 10 บาท ถูกกว่าราคาเงินสด โดยไม่คำนึงว่าราคาจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร จะไม่ทำให้เกิดความแตกต่างกันแต่อย่างใดถ้าหากต่อมาราคาภายนอกจะเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นหรือต่ำลง

เมื่อมีการซื้อขายสัญญากันล่วงหน้า การจ่ายชำระเงินสดเป็นจำนวนน้อยเพียงส่วนหนึ่งการซื้อโดยวิธีนี้เรียกว่าเป็นการซื้อด้วยวิธี Margin บุคคลผู้ที่เป็น Commodities broker จะเป็นผู้จัดเตรียมการซื้อขายให้ โรงงานทำแป้งสาลีก็จะมีสัญญาการซื้อข้าวสาลีจำนวน 10,000 กระสอบ ในเวลา 4 เดือนตามราคาที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า อย่างไรก็ตามโรงงานสามารถขายสัญญานี้ได้ก่อนวันครบกำหนดส่งครบถ้วน

3. การยอมรับความเสี่ยงด้วยตนเอง (Risk Assumption) เงินทุนสำรองสำหรับการประกันตนเองช่วยให้สามารถลดค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการเอาประกันกับบริษัทผู้รับประกัน การประกันตนเองอาจทำได้โดยการจัดเงินทุนส่วนหนึ่งไว้ ซึ่งแทนที่จะจ่ายเป็นเบี้ยประกันให้แก่ผู้รับประกัน โดยจะกันเงินไว้จำนวนหนึ่งสะสมไว้เป็นประจำทุกปีเพื่อเป็นเงินสำรองไว้สำหรับนำมาจ่ายเมื่อมีความเสียหายขึ้น อย่างไรก็ตามการใช้โครงการนี้อาจทำให้กิจการธุรกิจส่วนใหญ่ต้องประสบปัญหาในวิธีการปฏิบัติ เพราะกิจการธุรกิจต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่สูงในระหว่างปีแรก ๆ ของโครงการ เพราะในช่วงปีแรก ๆ เงินทุนสำรองนี้ยังมีต่ำอยู่ ซึ่งอาจไม่พอเพียงมาจ่ายชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้น

การประกันความเสี่ยงด้วยตนเองนี้นำมาใช้ได้อย่างดีเมื่อกิจการมีการดำเนินงานที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วไป โอกาสที่จะเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่มีกระจัดกระจายอยู่ตามที่แตกต่างกัน ซึ่งอยู่ห่างไกลกัน และถ้าแต่ละหน่วยงานในบริษัทช่วยกันออกเงินสำรองนี้ จำนวนรวมทั้งสิ้นของเงินสำรองนี้ก็พอเพียงสำหรับจ่ายค่าเสียหายที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับกรณีการประกันชีวิต จะต้องประกอบด้วยบุคคลเป็นจำนวนมาก ซึ่งเท่ากับเป็นการเฉลี่ยความเสียหายระหว่างกันโดยปกติแล้วเป็นหน้าที่ของบริษัทประกันภัยในการดำเนินงานด้านนี้ และเป็นวิธีที่

ปฏิบัติกันทั่วไปคือโอนความเสี่ยงให้แก่บริษัทประกันภัย อย่างไรก็ตาม อาจมีความเสี่ยงบางอย่างของกิจการธุรกิจซึ่งไม่สามารถประกันได้ เพราะไม่สามารถคำนวณต้นทุนได้ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องใช้วิธีการประกันด้วยตนเอง

4. การลดความเสียหาย (Loss Reduction) กิจการสามารถลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหายได้ด้วยการใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายขึ้น ตลอดจนจัดให้มีการความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่นการออกแบบตึกอาคาร เพื่อทนทานต่อการแรงสั่นสะเทือนเมื่อเกิดแผ่นดินไหว ติดตั้งเครื่องมือรักษาความปลอดภัย หรือการใช้วัสดุที่กันไฟได้ การฝึกคนงานให้รู้จักการใช้เครื่องป้องกันความปลอดภัย และรู้จักระมัดระวังในการทำงานมากยิ่งขึ้น การตรวจสอบเครื่องมือและตึกอาคารอย่างสม่ำเสมอช่วยหลีกเลี่ยงความบาดเจ็บที่อาจเกิดขึ้นได้ มาตรการเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะสามารถห้ามไม่ให้เกิดขึ้นได้ทั้งหมด เป็นเพียงช่วยลดให้ความเสียหายเกิดขึ้นน้อยที่สุด

โครงการบริหารความเสี่ยงจะต้องมีการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา เช่นเดียวกับโครงการอื่น ๆ การบริหารความเสี่ยงจะต้องมีการทบทวนใหม่เป็นระยะ ๆ เมื่อมีการดำเนินงานต่อเนื่องกันมา อาจมีทรัพย์สินใหม่เพิ่มขึ้นและทรัพย์สินเก่าที่ใช้งานไม่ได้แล้วก็จัดการจำหน่ายออกไป ขบวนการผลิตที่เข้ามาแทนที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงที่ไม่เคยมีมาก่อน กฎหมายที่ออกมาใหม่ บุคลากรที่บรรจุใหม่ หรือผลิตภัณฑ์แบบใหม่อาจมีความจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในโครงการความเสี่ยง ดังนั้นการจัดให้มีการทบทวนใหม่อยู่เป็นประจำจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อที่จะได้ทำให้ความเสี่ยงอยู่ภายใต้ขอบเขตซึ่งเป็นที่ยอมรับ

องค์การประกันภัยของเอกชน (Private Insurance Organizations)

การประกันภัยเป็นการวางแผนร่วมกันเพื่อกระจายความเสี่ยงของบุคคลในกลุ่ม โดยถือหลักของการเป็นเจ้าของ บริษัทประกันภัยสามารถแบ่งออกได้เป็น stock companies และ mutual companies

Stock Companies คือบริษัทประกันภัยที่แสวงหากำไรโดยมีการขายกรมธรรม์ประเภทต่าง ๆ ให้แก่ลูกค้าผู้เอาประกัน บริษัทแบบนี้จะต้องมีการจดทะเบียนก่อตั้งบริษัทและดำเนิน

งานโดยคณะกรรมการบริหารที่เลือกตั้งขึ้นมาโดยผู้ถือหุ้นเช่นเดียวกับบริษัทที่ประกอบกิจการค้าอื่น ๆ เงินทุนจดทะเบียนเริ่มแรกที่ได้มาจากผู้ถือหุ้นจะนำมาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน เงินรายได้ของบริษัทได้จากค่าเบี้ยประกันที่ผู้ถือกรมธรรม์จ่ายชำระมาให้ตามสัญญากรมธรรม์ ถ้าไรที่ได้จากการดำเนินงานจะนำมาจ่ายเป็นเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นของบริษัท stock companies บางแห่งอาจออกกรมธรรม์แบบร่วมรับ (participating insurance policy) ซึ่งผู้ถือกรมธรรม์ชนิดนี้มีสิทธิร่วมรับเงินปันผลของบริษัทด้วย

Mutual Companies คือการรวมกันของกลุ่มบุคคล ซึ่งจัดตั้งกันขึ้นมาเป็นบริษัทที่ก่อตั้งขึ้นมาโดยไม่มีผู้ถือหุ้นและไม่มีลักษณะของการแสวงหากำไร ผู้เป็นเจ้าของบริษัทคือผู้ถือกรมธรรม์นั่นเอง ดังนั้นผู้ถือกรมธรรม์จะเป็นทั้งผู้รับประกันและผู้เอาประกัน ถ้าไรที่ได้จะนำมาจ่ายเป็นเงินปันผลให้แก่ผู้ถือกรมธรรม์ซึ่งทำให้สามารถลดเงินเบี้ยประกันที่ต้องจ่ายแก่บริษัท ผู้ถือกรมธรรม์จะเลือกคณะกรรมการบริหารซึ่งจะเป็นผู้บริหารงานของบริษัท

ทั้ง Stock Insurance Companies และ Mutual Insurance Companies จะนำเงินสำรอง (เงินสำรองคือเงินที่บริษัทต้องเก็บไว้เพื่อจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้ผู้รับประกันในอนาคต) ไปลงทุนหารายได้ เช่นลงทุนซื้อพันธบัตรของรัฐบาล ให้กู้โดยมีจำนอง เป็นต้น

กรมธรรม์ชนิดที่มีการจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือกรมธรรม์เรียกว่ากรมธรรม์แบบร่วมรับ (participating insurance policy) อัตราค่าเบี้ยประกันแบบนี้จะสูงกว่ากรมธรรม์แบบไม่ร่วมรับ (nonparticipating policy) ดังนั้นผู้เอาประกันจะได้รับเงินส่วนหนึ่งคืนจากเบี้ยประกันส่วนที่ได้จ่ายให้บริษัทไปในตอนแรก อีกนัยหนึ่งเนื่องจากเงินปันผลเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน หรือมีหลักประกันเพียงพอ ดังนั้นผู้เอาประกันอาจได้รับน้อยกว่าส่วนเพิ่มพิเศษที่ผู้เอาประกันต้องจ่ายให้ตามกรมธรรม์ประกันแบบร่วมรับ

การประกันภัย (Insurance)

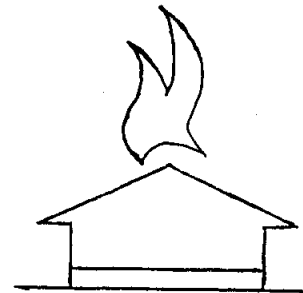
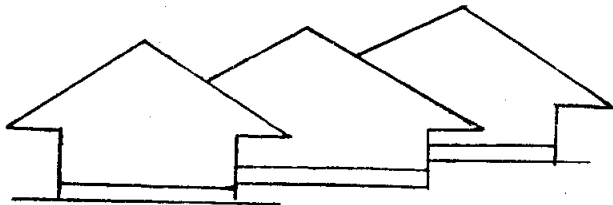
การประกันภัยมีอยู่หลายประเภทด้วยกัน แต่ไม่ได้หมายความว่ากิจการธุรกิจจะต้องใช้หมดทุกประเภท อย่างไรก็ตามกิจการที่มีขนาดใหญ่จะใช้หลาย ๆ ประเภทรวมกัน การประกันภัยจัดแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภทคือ

1. การประกันวินาศภัย (property and casualty insurance) และ
2. การประกันชีวิต (Life Insurance)

การประกันวินาศภัย (Property and Casualty Insurance หรือ Non-Life Insurance) ธุรกิจทุกแห่งที่เป็นเจ้าของในทรัพย์สิน จำเป็นต้องป้องกันทรัพย์สินไม่ให้เกิดเสียหายขึ้นประชาชนส่วนใหญ่คุ้นเคยกับการประกันชีวิตและการประกันภัยรถยนต์ แต่สำหรับธุรกิจจะต้องได้รับความคุ้มครองจากความเสียหายประเภทอื่นซึ่งมีอยู่ดังนี้

1. การประกันอัคคีภัยและภัยที่ต่อเนื่อง (Fire and Extended Coverage) ภัยที่ต่อเนื่องได้แก่ความเสียหายที่เกิดจากพายุ น้ำท่วม ไฟผ่า เป็นต้น วิธีการคำนวณอัตราค่าเบี้ยประกันสำหรับการประกันอัคคีภัยและภัยที่ต่อเนื่องกันแสดงรูป 12-3

ความเสียหายประจำปีที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
บวกต้นทุนในการดำเนินธุรกิจต่อบ้าน 500
หลังที่เอาประกัน เท่ากับ 108,000 บาท

บ้านที่ประกันรวม 500 หลัง มีมูลค่าเฉลี่ย
หลังละ 60,000 บาท ความเสี่ยงทั้งสิ้น
ที่จะเกิดความเสียหายขึ้น
= $500 \times 60,000$ บาท = 30,000,000

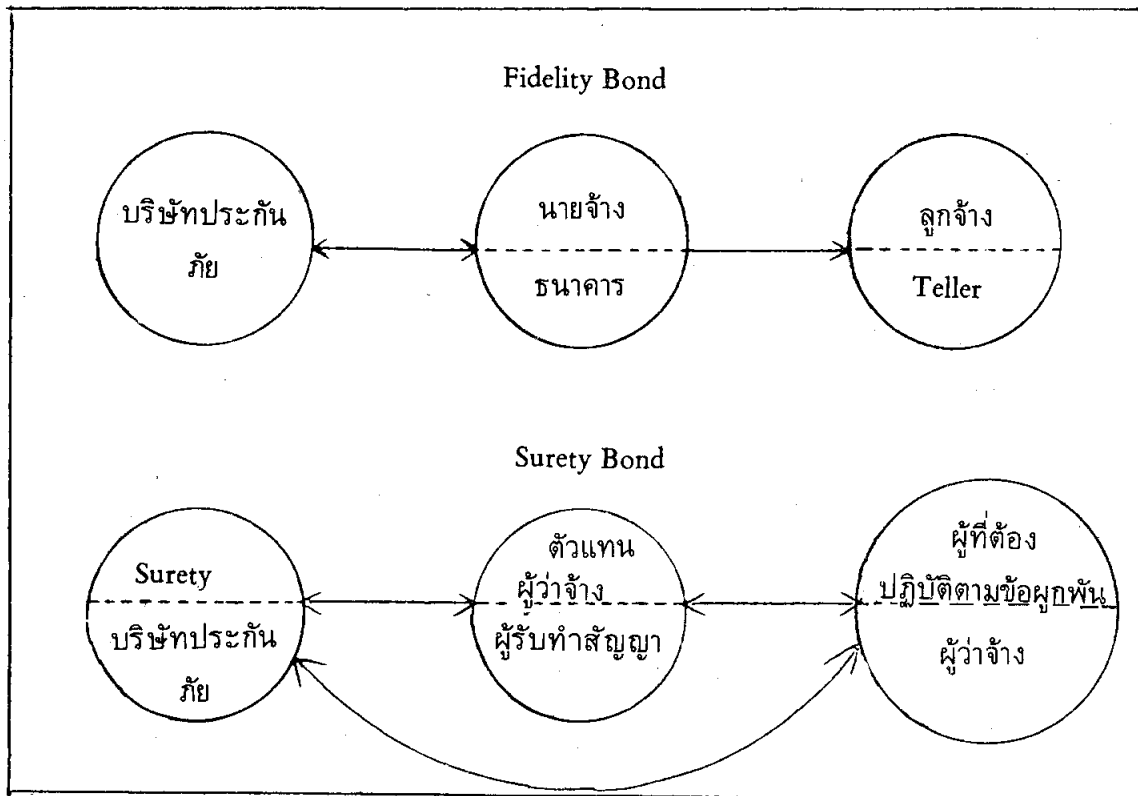
ความเสียหายเท่ากับ 108,000 บาท
อัตราค่าเบี้ยประกัน
= $\frac{108,000}{30,000,000} \times 100$
= .36 บาท ต่อมูลค่าของทรัพย์สิน
100 บาท ที่เอาประกันต่อปี

รูป 12-3 การกำหนดอัตราค่าเบี้ยประกัน

2. การประกันภัยรถยนต์ (Automobile Insurance) ประกันภัยแบบนี้นำมาใช้เมื่อ
บริษัทมีรถบรรทุกหรือรถยนต์เอง

ประเภทของความคุ้มครอง	บุคคลผู้ที่ได้รับความคุ้มครอง		ทรัพย์สินที่ได้รับความคุ้มครอง		
	ผู้เอาประกันและสมาชิกในครอบครัว	บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ผู้เอาประกัน	รถยนต์ของผู้เอาประกันเท่านั้น	รถยนต์ซึ่งไม่ใช่เป็นของผู้เอาประกัน	ทรัพย์สินนอกเหนือจากรถยนต์
ค่าตอบแทนชดเชยเมื่อเกิดความเสียหายขึ้น			X		
รถชนกันหรือรถคว่ำ			X		
ความบาดเจ็บเกิดขึ้นแก่ร่างกาย		X			
ความเสียหายเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สิน				X	X
ค่ารักษาพยาบาลที่เกิดจากความบาดเจ็บ	X	X			
ความคุ้มครองนักขับรถยนต์ที่ไม่มีประกัน	X	X			
ความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้เป็นผู้กระทำผิด	X	X			

ตาราง 12-4 ประเภทของการประกันภัยรถยนต์ในรูปแบบของความคุ้มครองต่าง ๆ

รูป 12-5 การให้ความคุ้มครองโดยการประกันแบบ Fidelity Bond และ Surety Bond

3. การประกันภัยจากการถูกขโมย (Theft Insurance) คือการประกันผลเสียหายที่เกิดจากการโจรกรรม ทรัพย์สินของกิจการ เช่น เงินสด สินค้า เครื่องเพชร พลอย ทอง เป็นต้น ซึ่งถูกขโมยไป การประกันแบบนี้ส่วนใหญ่จะได้รับความคุ้มครองเฉพาะตอนปิดร้านค้าแล้วเท่านั้น ถ้าเกิดเหตุขณะประกอบกิจการค้าจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครอง

4. การประกันความซื่อสัตย์ (Fidelity) ผู้ค้าประกัน (Surety) เครดิต (credit) ตามที่แสดงในรูป 12-5 Fidelity bond เป็นกรมธรรม์ที่ใช้เพื่อคุ้มครองในกรณีที่ลูกจ้างซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ด้านการเงินประพฤตินิดในเรื่องการเงิน ผู้เป็นนายจ้างจะพ้นจากความรับผิดชอบเนื่องจากความไม่ซื่อสัตย์ของลูกจ้างโดยวิธีการประกันภัยกับบริษัทประกัน นายจ้างผู้ถือกรมธรรม์จะได้รับเงินชดใช้จากบริษัทรับประกันตามจำนวนที่กำหนดไว้เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นตามสัญญา ความคุ้มครองอาจจะระบุตามตำแหน่งหน้าที่ เช่นตำแหน่งพนักงานรักษาเงินสด 100,000 บาท เป็นต้น

Surety bond เป็นกรมธรรม์ที่ให้ความคุ้มครองที่เกิดจากความเสียหายอันเนื่องมาจากไม่สามารถปฏิบัติงานให้ครบถูกต้องตามสัญญา เช่นผู้รับเหมาก่อสร้างอาจต้องถูกบังคับให้ทำการประกันว่าจะสามารถก่อสร้างอาคารให้ถูกต้องตามแบบแปลนและเสร็จทันตามกำหนดเวลา

Credit insurance ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ขายจากการที่เก็บเงินจากลูกค้าไม่ได้

๕. การประกันภัยทางทะเลและการขนส่ง (Marine insurance) เช่นการประกันความเสียหายของสินค้าที่อยู่ในระหว่างการขนส่งซึ่งเป็นการขนส่งทั้งทางทะเลและทางพื้นดินคุ้มครองความเสียหายของสินค้าเกิดจากเรือจม ชนกัน ไฟไหม้ และถูกขโมย

๖. การประกันอุบัติเหตุและสุขภาพ (Accident and health insurance) ธุรกิจมักจะใช้การประกันประเภทนี้ให้แก่ลูกจ้างของบริษัท เช่นลูกจ้างเกิดอุบัติเหตุเนื่องจากการทำงานหรือเจ็บป่วยไม่สามารถมาทำงานได้ ซึ่งเป็นการจ่ายค่าเสียหายให้แก่ลูกจ้างมากกว่าที่จะจ่ายให้แก่กิจการธุรกิจ

๗. การประกันความรับผิดชอบต่อสาธารณชน (public liability insurance) การประกันประเภทนี้จากการบาดเจ็บส่วนบุคคลที่เกิดแก่บุคคลแต่ละคน (นอกเหนือจากลูกจ้าง) เนื่องจากทรัพย์สินของธุรกิจ นอกจากนี้ยังคุ้มครองความเสียหายต่อทรัพย์สินของผู้อื่น ความบาดเจ็บส่วนตัวนี้อาจมีผลจากความสะเพร่าลื่นล้ม อุบัติเหตุ หรือเกิดจากสินค้าที่ไม่มีความปลอดภัยหรือสินค้ามีความบกพร่อง

๘. การประกันอุบัติเหตุคนงาน (Worker's compensation insurance) คือการประกันคนงานที่เกิดบาดเจ็บเนื่องจากการทำงาน เป็นการจัดหาค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ เนื่องจากเกิดอุบัติเหตุในขณะที่ปฏิบัติงานตามปกติ และจ่ายเงินเดือนให้บางส่วนขณะที่ไม่สามารถทำงานได้

๙. การประกันการบิน (Aviation insurance) สายการบินพาณิชย์ต่าง ๆ จะเอาประกันภัยประเภทนี้ โดยที่บริษัทประกันภัยจะให้ความคุ้มครองต่อความเสียหายต่าง ๆ เช่นไฟไหม้ อุบัติเหตุ ความเสียหายที่สาธารณชนได้รับ รวมถึงผลเสียหายที่เกิดแก่ทรัพย์สินของบุคคลที่สาม

โดยทั่วไปแล้วผู้โดยสารจะจ่ายชำระค่าโดยสารสายการบินโดยที่ราคาในตุนั้นจะรวมเอาค่าประกันด้วย คือถ้าหากเกิดอุบัติเหตุถึงแก่ความตายผู้โดยสารจะได้รับเงินค่าสินไหมทดแทนจำนวนหนึ่ง อย่างไรก็ตามผู้โดยสารอาจทำประกันเพิ่มเติมสำหรับตนเองอีกก็ได้

การประกันชีวิต (Life Insurance) การประกันชีวิตคือการทำให้ความคุ้มครองต่อกรรรายได้ในอนาคตที่ต้องสูญเสียไปเนื่องจากความตาย ประชาชนซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตด้วยเหตุผลหลายอย่าง แต่เหตุผลประการสำคัญคือต้องการได้รับความป้องกันทางการเงินเพื่อครอบครัวของผู้เอาประกัน

การประกันชีวิตที่กิจการธุรกิจใช้ก็เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์หลายประการ เช่น สามารถหาเงินทุนเพื่อชดเชยลูกจ้างหรือหุ้นส่วนซึ่งถึงแก่ความตาย หรือใช้เพื่อจัดหากองทุนเบี้ยบำนาญ กิจการธุรกิจสามารถใช้การประกันชีวิตเพื่อสำหรับความมั่นคงทางการเงินของลูกจ้างหรือทำการประกันผู้เป็นเจ้าของหรือลูกจ้างเนื่องจากการสูญเสียชีวิต

1. การประกันชีวิตเป็นกลุ่ม
2. การประกันชีวิตเครดิต
3. การประกันชีวิตผู้เป็นเจ้าของหรือผู้บริหารที่มีความสำคัญ
4. โครงการกองทุนเบี้ยบำนาญ

1. การประกันชีวิตเป็นกลุ่ม (Group Life Insurance) คือการประกันชีวิตของบุคคลหลายคนภายใต้กรมธรรม์ฉบับเดียวกัน ดังนั้นนายจ้างจึงสามารถทำการประกันชีวิตลูกจ้างของตน ลูกจ้างจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยได้รับความคุ้มครอง ตามหลักทั่วไปแล้วไม่จำเป็นต้องตรวจสอบสุขภาพของผู้เอาประกัน ทั้งนี้ผู้เป็นนายจ้างอาจชำระค่าเบี้ยประกันแทนให้ทั้งหมดหรือลูกจ้างอาจเฉลี่ยออกเบี้ยประกันเพียงส่วนหนึ่งก็ได้ การประกันชีวิตเป็นกลุ่มนี้ส่วนมากจะมีระยะเวลาสั้นซึ่งต้องมีการต่ออายุสัญญากันใหม่ทุกปี หรืออาจตกลงให้มีการต่ออายุสัญญาโดยอัตโนมัติ การประกันชีวิตแบบนี้มีประโยชน์บางประการคือ ต้นทุนต่ำเพราะบริษัทประกันชีวิตสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในทางการตลาดและการบริหาร

2. การประกันชีวิตเครดิต (Credit Life Insurance) การให้เครดิตโดยการผ่อนชำระเงินเป็นงวด ๆ ทำให้มีการประกันชีวิตแบบนี้ขึ้น จุดประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันที่จะได้รับชำระเงินตามสัญญาการผ่อนชำระ หรือสัญญาเงินกู้ส่วนบุคคล เป็นสัญญาการประกันมีกำหนดอายุ 1 ปี และใช้โดยธนาคาร สหกรณ์เครดิต บริษัทการเงิน และผู้ให้กู้โดยมีจำนวนถ้าผู้กู้ถึงแก่กรรมไปในระหว่างสัญญาการกู้ยืม จำนวนเงินตามในกรมธรรม์จะนำมาใช้จ่ายชำระหนี้สินนั้น การประกันชีวิตเครดิตแตกต่างจากการประกันเครดิต (credit insurance) เพราะการประกันเครดิตคุ้มครองการสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากการที่ผู้กู้ผิดนัดไม่ชำระเงินกู้

3. การประกันชีวิตผู้เป็นเจ้าของหรือผู้บริหารที่มีความสำคัญ (Key-Executive or Owner's Insurance) ความรุ่งเรืองและความเจริญเติบโตของธุรกิจขึ้นอยู่กับผู้บริหารในระดับที่มีความสำคัญขององค์กร กิจกรรมธุรกิจจึงซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตให้แก่ผู้เป็นเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารระดับสูง กิจกรรมจะเป็นผู้จ่ายเงินค่าเบี้ยประกันให้และเป็นผู้รับผลประโยชน์ด้วย ถ้าผู้เป็นเจ้าของกิจการคนเดียวถึงแก่กรรมลงโดยไม่ได้ทำการประกันชีวิตแบบนี้ไว้ บุคคลที่เหลือในครอบครัวก็ต้องประสบกับความเดือดร้อนทางการเงินโดยต้องจ่ายชำระหนี้สินที่มีอยู่นั้น โดยให้ผู้เป็นเจ้าของกิจการทำการประกันชีวิตก็จะทำให้สามารถจ่ายชำระหนี้สินที่มีอยู่นั้นได้และจำหน่ายทรัพย์สินที่ยังเหลือนำมาแบ่งกันในระหว่างบุคคลหรือผู้ที่ยังรอดชีวิตอยู่ในครอบครัวของผู้เป็นเจ้าของกิจการ ในกรณีของห้างหุ้นส่วนกรมธรรม์ประกันชีวิตที่จ่ายเงินให้แก่หุ้นส่วนที่เหลืออยู่ทำให้หุ้นส่วนที่เหลือมีเงินทุนพอสำหรับซื้อผลประโยชน์ของหุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรม ส่วนในกรณีของบริษัทการประกันชีวิตแบบนี้ทำให้บริษัทได้เงินมาเพื่อใช้ในการจ้างและทำการฝึกอบรมคนใหม่ที่จ้างมาแทนผู้บริหารระดับสำคัญที่ถึงแก่กรรมลง

4. โครงการเบี้ยบำนาญและครบเกษียณอายุการทำงาน (Retirement and pension plans) คือโครงการที่บริษัททำการประกันชีวิตให้แก่ลูกจ้างในบริษัทผู้เป็นนายจ้าง อาจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบเงินได้ประจำ (annuity insurance) และการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ (endowment insurance) โดยมีข้อตกลงว่าผู้รับประกันจะจ่ายเงินได้ประจำให้แก่ลูกจ้างเป็นรายเดือนหรือรายปี โดยจะเริ่มจ่ายให้เมื่อลูกจ้างมีอายุครบตามที่กำหนดและจะจ่ายให้เรื่อยไปจนกว่าจะถึงแก่ความตาย

ประเภทของกรมธรรม์ประกันชีวิต (Types of Life Insurance policy) การประกันชีวิตสามารถแบ่งออกได้เป็นการประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา (term insurance) การประกันชีวิตแบบตลอดชีพ (whole life insurance) และการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ (endowment insurance) โดยการรวมกันของลักษณะการประกันชีวิตทั้ง 3 แบบนี้ทำให้บริษัทประกันชีวิตสามารถเสนอให้กรมธรรม์ประเภทต่าง ๆ ได้หลายประเภท

1. การประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา (Term Life Insurance) แบบนี้จะให้ความคุ้มครองเพียงชั่วคราว เช่น 1 ปี 3 ปี หรือ 5 ปี เป็นต้น เมื่อสัญญาการประกันครบกำหนดแล้วปรากฏว่าผู้เอาประกันยังไม่ถึงแก่กรรมอาจมีการต่ออายุสัญญากันอีกก็ได้โดยผู้เอาประกันต้องจ่ายค่าเบี้ยประกันในอัตราสูงขึ้น บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินให้ผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ ถ้า

ผู้เอาประกันถึงแก่กรรมภายในระยะเวลาของสัญญา แต่ถ้าครบอายุของสัญญาแล้วผู้เอาประกันยังมีชีวิตอยู่บริษัทประกันชีวิตก็หมดภาระการคุ้มครอง เบี้ยประกันที่ผู้เอาประกันจ่ายให้แก่บริษัทประกันชีวิต ตั้งแต่ต้นก็จะตกได้แก่บริษัททั้งหมด และจะไม่มีมูลค่าเวนคืนกรมธรรม์ (cash surrender value) การประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลานี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับการประกันวินาศภัย คือจะต้องมีภัยเกิดขึ้นทำความเสียหายให้แก่ผู้เอาประกันภายในกำหนดระยะเวลาของสัญญา บริษัทผู้รับประกันจึงจะจ่ายเงินค่าชดเชยความเสียหายให้

2. การประกันชีวิตแบบตลอดชีพ (Whole Life Insurance) การประกันแบบนี้ผู้เอาประกันจะได้รับความสะดวกตลอดอายุ บริษัทผู้รับประกันจะจ่ายเงินเอาประกันให้โดยไม่คำนึงว่าผู้เอาประกันจะถึงแก่กรรมเมื่อใด ส่วนเบี้ยประกันนั้นผู้เอาประกันจะต้องจ่ายเบี้ยประกันไปเรื่อย ๆ ตามแต่จะตกลงกันได้ เช่นถ้าผู้เอาประกันต้องจ่ายเบี้ยประกันตลอดชีวิตเรียกว่า “การประกันชีวิตสามัญ” (ordinary life insurance) แต่ถ้าผู้เอาประกันต้องจ่ายเบี้ยประกันเฉพาะในชั่วระยะเวลาหนึ่งที่กำหนดไว้ เรียกว่า “การประกันตลอดชีพชำระเบี้ยประกันจำกัด (limited payment insurance)

กรมธรรม์แบบนี้เป็นการรวมกันระหว่างการให้ความคุ้มครอง (protection) และการออมทรัพย์ (savings) ซึ่งเป็นหน้าที่ในการดำเนินงานของบริษัทประกันชีวิต คือทำหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้เอาประกัน และในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ในการออมทรัพย์แก่ผู้เอาประกันด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการประกันชีวิตตลอดชีพนี้ผู้เอาประกันจ่ายเงินเพื่อความคุ้มครองอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผู้เอาประกันยังมีสิทธิในการได้รับเงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ (cash surrender value) เมื่อผู้เอาประกันขอลงเลิกสัญญาก่อนที่สัญญามีอายุครบกำหนดหรือมีเงื่อนไขเกิดขึ้นตามในสัญญาสิทธิในการแปลงสัญญาโดยใช้มูลค่าเวนคืนกรมธรรม์นี้ไปซื้อกรมธรรม์ฉบับใหม่ซึ่งให้ความคุ้มครองน้อยกว่าฉบับเก่า แต่ให้ถือว่าได้จ่ายค่าเบี้ยประกันไปครบแล้ว

3. การประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ (Endowment Insurance) การประกันชีวิตแบบนี้ ผู้เอาประกันจะได้รับความสะดวกจากบริษัทประกันภัยรวม 2 แบบด้วยกัน คือ

(1) ถ้าผู้เอาประกันเสียชีวิตภายในกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ ผู้รับประกันจะจ่ายจำนวนเงินที่เอาประกันให้ ซึ่งเข้าลักษณะของการประกันแบบชั่วระยะเวลา (term insurance)

(2) ถ้าผู้เอาประกันสามารถมีชีวิตรอดอยู่เกินกว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ ผู้รับประกันจะจ่ายเงินเอาประกันให้แก่ผู้เอาประกัน ซึ่งเข้าลักษณะของการประกันแบบสะสมทรัพย์แท้จริง (pure endowment)

จะเห็นได้ว่าการประกันชีวิตแบบนี้ผู้รับประกันต้องจ่ายเงินที่เอาประกันไว้ไม่ว่าผู้เอาประกันจะถึงแก่กรรมภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือถ้าผู้เอาประกันมีชีวิตรอดอยู่จนเกินอายุที่ได้ตกลงไว้ ผู้เอาประกันก็จะได้รับเงินเอาประกันเพื่อนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพต่อไปในอนาคต

4. การประกันชีวิตแบบเงินได้ประจำ (Annuity Insurance) เป็นการประกันชีวิตที่เกิดขึ้นเนื่องจากความเกรงกลัวว่า ในอนาคตเมื่อแก่ชราลงไม่มีความสามารถที่จะทำงานหาเลี้ยงชีพได้ จึงต้องหาหลักประกันให้แก่ตัวเองในตอนปลายของชีวิต การประกันชีวิตแบบนี้ผู้รับประกันตกลงจะจ่ายเงินค่าเลี้ยงชีพให้เมื่อผู้เอาประกันมีอายุครบตามที่กำหนด และจะจ่ายเงินให้ไปเรื่อย ๆ จนกว่าผู้เอาประกันจะถึงแก่กรรมหรือไม่ก็ได้ การจ่ายค่าเบี้ยประกันผู้เอาประกันจะจ่ายให้ในขณะที่ยังมีความสามารถในการหารายได้อยู่ และมีความมั่นใจว่าจะได้รับเงินได้ประจำหรือบำนาญเพื่อเลี้ยงชีพในบ้านปลายของชีวิต

สรุป

ความเสี่ยง (Risk) คือโอกาสของความไม่แน่นอนซึ่งทำให้เกิดความเสียหายขึ้นโดยทั่วไปแล้ว ความเสี่ยงรวมถึงเหตุการณ์ที่อาจเป็นสาเหตุทำให้มีความสูญเสียทางเศรษฐกิจ เนื่องจากความเสี่ยงทำให้เกิดภาวะในทางเศรษฐกิจขึ้น ดังนั้นจึงมีความสำคัญต่อธุรกิจในอนาคตที่จะหาทางป้องกันความเสียหายที่เกิดจากความเสี่ยง

ความเสี่ยงสามารถแบ่งออกเป็น ความเสี่ยงในการเก็งกำไรและความเสี่ยงที่แท้จริง ความเสี่ยงในการเก็งกำไรคือความเสี่ยงที่ถ้าไม่มีกำไรเกิดขึ้นแล้วก็ต้องมีขาดทุนเกิดขึ้น ส่วนความเสี่ยงที่แท้จริงนั้นคือความเสี่ยงที่มีโอกาสขาดทุนอย่างเดียว

ความเสี่ยงที่แท้จริงนี้สามารถได้รับความคุ้มครองโดยการประกันภัย การประกันภัยเป็นวิธีการกระจายความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นแก่มวลสมาชิกที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่เหมือนกัน

บุคคลซึ่งมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินหรือชีวิตของบุคคลอีกคนหนึ่งจึงจะทำการประกันได้ การที่จะทำการประกันได้นี้จะต้องมีความเสี่ยงที่เกิดขึ้นตามเงื่อนไขดังนี้

1. ความเสียหายจะต้องเกิดจากอุบัติเหตุ
2. ลักษณะและขนาดของความเสียหายจะต้องสามารถคำนวณได้
3. ความเสียหายนั้นจะต้องไม่เกิดจากมหันตภัย

4. ความเสี่ยงนั้นจะต้องกระจายไปในระหว่างมวลสมาชิกที่มีลักษณะของภัยเหมือนกัน
หลักการของ Indemnity หมายถึง ว่าบุคคลหรือกิจการธุรกิจไม่สามารถเรียกร้อง
ค่าความเสียหายได้มากไปกว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง

โครงการการบริหารความเสี่ยงมีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ระบุความเสียหายที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
2. วางแผนการณ์ในการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น
3. มีการปรับปรุงโครงการความเสี่ยงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

Hedging คือวิธีการตกลงทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเพื่อป้องกันการเปลี่ยนแปลงของ
ราคาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการโอนความเสี่ยงไปให้แก่บุคคลผู้อื่น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้
อาจเป็นได้ทั้งการเพิ่มสูงขึ้น หรือการลดต่ำลงในราคาของวัตถุดิบหรือราคาของสินค้าสำเร็จรูป

บริษัทประกันชีวิตแบบมีผู้ถือหุ้น (stock insurance companies) เป็นบริษัทที่มีผู้ถือ
หุ้นเป็นเจ้าของบริษัท โดยที่ผู้ถือหุ้นนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ถือกรมธรรม์ ส่วนบริษัทประกันชีวิต
แบบกองทุนรวม (mutual insurance companies) ผู้ที่เป็นเจ้าของบริษัทคือผู้ถือกรมธรรม์บริษัท
ประกันชีวิตแบบนี้จะไม่มีผู้ถือหุ้น ถ้าบริษัทมีรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินกิจการ
บริษัทจะนำมาจ่ายเป็นเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้น ดังนั้นกรมธรรม์ที่บริษัทประกันชีวิตแบบกอง
ทุนรวมออกจะเป็นกรมธรรม์แบบร่วมรับ (participating insurance policy) คือมีสิทธิร่วมรับ
ในเงินปันผลจากกำไรของบริษัท

ประเภทของการประกันภัยที่สำคัญ 2 ประเภท คือ

1. การประกันวินาศภัย (Non Life Insurance) ซึ่งเป็นการประกันทรัพย์สินและ
อุบัติเหตุ (property and casualty insurance) การประกันอุบัติเหตุเช่นภัยที่ทำให้เกิดความเสี
หายต่อรถยนต์ อัคคีภัย โจรปล้น ขโมย ความเจ็บป่วย เป็นต้น
2. การประกันชีวิต (Life Insurance)